

GİZEMLİ DÜNYAYA İLK ADIM

SAADET ALTAY

Kadim bir tarih, muazzam bir medeniyet... Kimi için kutsal bir mekan, kimi için özgürlüklere prangalar vurulmuş bir yasaklar ülkesi... Bu ülkeye ilk adımlarınızı attığınız andan itibaren tarifi olmayan bir gururla yüreğiniz kabarmaya başlar. Ama bu gurura rağmen garip bir hüzün sarar yüreğinizi. Karmaşık duygular içinde gördükleriniz karşısında bir şaşkınlık yaşarsınız. Aslında nasıl düşüneceğinizi bilmezsiniz, bilemezsiniz. Bir şeyler var zihninizde ya da bir şeyler oluşturulmuş, oluşturulmak istenmiş. Bu ülkeye ilk adımınızı atar atmaz zihninizde oluşturulmak istenen her türlü önyargı bir anda yerle bir olur, gördükleriniz ve duyduklarınız arasında müthiş bir bocalama yaşarsınız ve başlarsınız şaşkın gözlerle etrafi gözlemlemeye. Aslında bilirsiniz resmin yanlışlığını ve onu kurtaracak kareler ararsınız. Kafanızdaki her türlü şeyi geride bırakıp başlarsınız zihninizdeki resmi aslına uygun çizmeye...

Kara yoluyla giderseniz uğrayacağınız ilk şehir Urmiye'dir. Coğrafi olarak çok tanıdık... Sanki Güneydoğu'daki herhangi bir şehir gibi gelir sizlere. Sokaklar daha önce hayatın herhangi bir karesinde geçtiğiniz hissini uyandıracak, sanki köşe başında sizi bir dostunuz karşılayacak kadar bildik yerler. Bu şehre adını veren Urmiye Gölü, burayı bir anne şefkatiyle koynuna almış, ülkenin sert ve yıpratıcı iklimini yumuşatıp koynunda sakladığı bütün güzellikleri bu şehre bahşetmiş gibidir. Şehir diğer bazı şehirlerin aksine rengârenk, yeşil ve hayat dolu. Bu renklilik sadece tabiatıyla sınırlı değil. Bu renklilik hayatın hemen hemen her alanına sirayet etmiş. Farklı dinler farklı ırklar bu şehrin bir mozaigini oluşturmaktadır. Bu mozaigin parçalarından biri olan tarihi cami ve kiliseleri kardeşliğin birer sembolü olarak yan yana bolca görmek mümkün. Azeri nüfusunun yoğun olduğu bu şehirde kendinizi asla yabancı hissetmezsiniz. Karşılaşılan bir Azeri mutlaka Türkiye'ye hayranlığını dile getirecek sözcükler kurmaya başlar size.

Urmiye'ye yaklaşık 100 km uzaklıkta sizi bir başkent karşılar. Belki resmi olarak bir başkent değildir ama her Kürt'ün yüreğinde acılarla hüznlerle ve gözyaşlarıyla yer alan bir başkent. Kısa sürede olsa İran Kürdistanı'na başkentlik etmiş bir şehir olan Mahabad... Bu şehre ilk adımınızı atınca önce bir gurur duyarsınız. Makûs talihine başkaldırmış, kadim bir millete hak ettiği yaşamı ve özgürlüğü vermek için başkaldırmış bir şehirdir burası. Soluduğunuz her nefes sizi 1946'ya götürür. Özgürlük için Meydan-ı Azadi'de toplanmış binlerce insanın içinde görürsünüz kendinizi. Kadı Muhammed'in halkına ettiği hitaba kulak verirsiniz ve özgürlüğün havasını derin derin solarsınız. Sonra birden ortam kararmaya ve tarih bir kere daha tekerrür etmeye başlar. Acılar, gözyaşları, annelerin, çocukların feryatları kulaklarınızı sağır eder. Bir anda Çarçıra Meydanı'nda bir darağacı belirir gözlerinizde. Bir kahraman son kez halkına bakıp onlara onuru, gururu ve düşman karşısında dik durmayı öğretiyor. Bu manzara karşısında gözleriniz bir anda

dolmaya ve sıcak yaşlar yanağınızdan süzölmeye başlar. Bir anda omuzlarınıza bir elin konduğunu hissedersiniz, size dik durmayı öğötleleyen bir ses usulca kulağınıza fısıldar. Bir an hatırlarsınız şehidin ölmediğini ve ruhunun sizinle olduğunu. Hüznün yerini sevinç alır. Sonra bu meydanda başka bir silüet belirmeye başlar. Üniformalar içindeki bu zat heybetli gözlerini üzerinize diker. Olduğunuz yerde donup kalırsınız, yüreğiniz bu durum karşısında gururdan kabarır. Bu komutan halkını simürg-i anka gibi küllerinden yeniden yaratan mazlum bir halkın unutulmaz kahramanı Molla Mustafa Barzanî'dir. Onunla kahramanlığın, yiğitliğin ve halkı için fedakârlığın ne olduğunu öğrenirsiniz. 11 ay kadar süren kısa bir rüyayla çoşarsınız ve sonradan yine kabus başlar. Kürtlerin tarihi canlanır zihninizde. Ezilen sömürölen yok sayılan bir halk... Oraya uğrayacak her kürdün mutlaka yaşayacağı bir şeyler vardır.

Mahabad'dayken gitmeniz gereken bir yer daha vardır: 50 milyon yıllık bir doğa harikası olan Ğar-ı Sehulan. İnsan aklının Allah ın azameti karşısında iflas ettiğı yerdir. Yüreğiniz ürperir gözleriniz şaşkınlık içinde bakacağı yere karar veremez. Yerin altında gizli bir cennet... Aklınız devre dışı... Hücreleriniz Allah'ı tesbih eder. Allah 'ın yeryüzünde ki ayetidir burası.

Gizemli ölkenin başkentine doğru yol alırken garip duygular yaşarsınız. Merak korku heyecan. Tuhaf bir manzara siyahın hakimiyeti... Boğucu bir hava sabahın erken saatlerinde korkunç bir sıcaklık... Şaşkın gözlerle etrafa bakar ve ne olduğunu anlamaya çalışırsınız. İslam cumhuriyetinin başkenti: Tehran. Tehran Acem ölkesinin yüreğı... Acemlerin nezaketi, insanların süküneti... İklimde inat yeşillige boğulmuş bir başkent. Dağ sularıyla serinleyen sokaklar... inanılmaz bir trafik; ama bir tuhaflık var. Bildik Büyükşehir trafiklerinin aksine burada hiç korna sesi yok. Caddeler ve sokaklarda savaşın izlerine rastlırsınız. Her sokak ve caddeye ölkenin yaşadığı savaşlarda can veren insanların adı verilmiştir: Şehit Mustafa Çamran Şehit Mutahhari vb... Nezih bir şehir ve tertemiz...

Kadınlar, dünyanın herhangi bir ölkesinden gelen kadınları kadar kıskandıracak güzelliكتedir Acem kadınları... Kadınların recm edildiğı ölkede kadın nüfusunun hakimiyeti söz konusu. Hayata yön veren her yer de sokakta fabrikada mecliste ama her yerde...

Kültürlü, medeniyet sahibi, duygulu insanlar... Herkes Hafız'dan Sadi'den beyitler bilir ve bunu okuduklarında bir kibir hissedersiniz, sanki sahip oldukları kadim kültürün ağırlığı altında karşısındakini ezmek ister gibi...

Dün yanın en uzun caddesi Meydan-ı İnkılab. 24 km. ve her iki tarafında yüzlerce kitapevi. Rafların önünde her yaş grubundan insanlar. Okuyan bir halk, herkes okusun diye kitaplar ucuz...

Sanata hayran bir millet. Sanatın her dalı icra edilir bu öлке de. Müzik hat ve resmetme... Mevlana'nın aşkı, Sadi'nin hikayeleri Hafız'ın beyitleri ancak böyle bir halka yaraşır. Gezerken sokaklarda İmam Humeyni'nin resmi var, her yerde... Yaptığı devrimin

yorgunluğunu ve ağırlığının yüzüne bıraktığı derin izler ve gözlerindeki anlamı fark edersiniz; kırgın, yorgun ama gururlu...

Sevgi vardır insanların yüreğinde. Peygamberin ehl-i beytine duyular tarifsiz bir duygu. Sevgideki samimiyeti hissetmek asla zor değildir. Hz. Hüseyin'in adı geçtiği bir cümle onların duygulanması için kafidir.

Şah Rıza Pehlevi'nin sarayı. Şaşaanın debdebenin, saltanatın resmî. Saray kocaman avizeleri, yüz metre karelerle ibrişim halıları, atmış bulaş kocaman odaları, yurtdışından getirilmiş porselenleri, fildişi süslemeleri ve bahçesinde her an çalınan hafif bir müzik sesiyle yalancı cennet.

Sarayın hemen yanında savaş müzesi. İran-İrak savaşının resmedildiği maketler, cam mekanlarda bu savaşta canlarını yitiren insanların kanlı kıyafetleri...

İmamın evi... Şahın eviyle tezat oluşturacak şekilde mütevazî. Küçük bir radyo bir kanepenin küçük bir sehpa göze çarpar. Maneviyatın anlam bulduğu mekan. Eğer iki yeri bir anda ziyaret ederseniz duygularınız ifadeden yoksun kalır.

Sonra "Kum". Suyu acı iklimi kumlu. 1 milyon hareketli nüfusuyla İran'ın en yoğun şehri. Mollaların şehri, irfani ilimlerin beşiği. Sokaklarında mistisizmi solursunuz sanki ruhunuz bedenden sıyrılır ve alemi temaşaya dalarsınız. Sonra bir an felsefenin ağırlığını hissedersiniz beliniz bükülür. Gerçek ve hayal birbirine yaklaşır, ruhun hafifliği düşüncenin ağırlığı ile terk edersiniz bu şehri.

Nihayet İsfahan. Aslında "Nısf_1 Cihan". Fars asaletinin anlam bulduğu şehir. Tarih, doğa ve asaletin başkenti. 33 pul (33 gözlü köprü) alır bambaşka diyarlara götürür sizi. 33 pul, Ahmet Arif'in hüznü kokan 33 kurşununa inat sizi hayal iklimlerine sürükler her gözü ve her gözünde bambaşka bir güzellik. Her taraf park ve bu parkların içine Binbir Gece Masalları'nı hatırlatan birbirinden güzel saraylar. Çel Sütun görüntüsünün suyun üzerindeki aksıyla dansı, muhteşem görsel bir şöleni andırır. Minare-i Cumba mimarının başka türlü şekillendiği bir yapı. Sallanırken keyifli bir manzarayı seyrederek gibi seyredersiniz.

Bu gizemli ülke size her türlü duyguyu yaşatır: hüznü, aşk, gurur, ama pişmanlık asla...